

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίου. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

17 Ἰανουαρίου 1888

ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

Ἡ ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικὴ Σχολὴ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀπλῶς ὡς γυμνάσιον. Ἐν Ἀνατολῇ ἔχει γόητρον σχεδὸν Πανεπιστημίου· τὸ παρεχόμενον τῷ ἀποφοιτῶντι μέγα ἐπὶ μεμβράνης ἀπολυτήριον φέρον ἐπὶ κεφαλῇς τὴν μακράν καὶ περίπλοκον ὑπογραφὴν τοῦ Πατριάρχου καὶ παμμεγίστην σφραγίδα τῆς Σχολῆς μετὰ τοῦ δικεφάλου ἀετοῦ, ἀναγράφει ὅτι «ἐξεστὶν αὐτῷ (τῷ ἀποφοιτῶντι) μὴ μόνον ὑψηλοτέρων ἀκρόσασθαι μαθημάτων, εἰ βούλεται, ἀλλὰ καὶ ἀκωλύτως ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ διδάσκειν.» Τὸ ἀπολυτήριον τοῦτο καλεῖται ἐν μὲν τῇ ἐπισήμῳ τῆς Σχολῆς γλῶσσῃ *πτυχίον κοινῶς δὲ διπλωμα*, οἱ δὲ ἀναγινώσκοντες βυζαντινὰς ἐφημερίδας βλέπουσι συχνάκις ἐν ταῖς ἀγγελίαις ὅτι «διπλωματοῦχος τῆς Μεγάλης σχολῆς ζητεῖ διδασκαλικὴν θέσιν ἢ παραδόσεις.» Ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τοῦ πτυχίου τούτου γίνεται πανηγυρικωτάτῃ. Ἐν πληθούσῃ ὁμηγύρῃ ἀποτελούμενῃ ὑπὸ τῶν συνοδικῶν, τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου, τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν, τοῦ πρεσβυτοῦ ἑνίοτε τῆς Ἑλλάδος καὶ πλήθους πολλοῦ, ὁ Πατριάρχης ἐγχειρίζει αὐτό, κυλινδρικῶς ἐπτυγμένον καὶ διὰ κυανῆς μεταξίνης ταινίας δεδεμένον, εἰς ἕκαστον τῶν τελειοφοιτῶν. Ἐν τέλει τῆς τελετῆς ὁ Πατριάρχης ἀποτείνει παραινετικὴν προσλαλίαν πρὸς αὐτοὺς, εὐλογῶν τὴν εἰσόδον των εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, εἰς δὲ τῶν ἀποφοιτῶντων ἀνταπαντᾷ μετὰ συγκινήσεως εἰς τὸν Πατριάρχην. Ὁ τελειόφοιτος τοῦ Γυμνασίου δὲν εἶνε τίποτε, ἀλλ' ὁ τῆς Μεγάλης Σχολῆς εἶνε τι· ἔχει κοινωνικὴν θέσιν, γίνεται δημοσιογράφος, σχολάρχης, ἑλληνοδιδάσκαλος, ἐκπατριζόμενος δ' εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἢ τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, ὡς πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἱατρῶν, τρέφει γέροντας γονεῖς, προικίζει ὀρφανὰς ἀδελφάς.

* *

Ὅτε ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς καθημαγμένης Κωνσταντινουπόλεως ἐκυμάτισεν ἡ σημαία τοῦ

Μωάμεθ, τῆς δὲ θαλάσσης τὰ νῶτα ἐκάλυψαν πλοῖα καὶ ἄκατοι εἰς κρείττονας χώρας φέρουσαι τὰς γυναῖκας, τὰ τέκνα καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ἡττηθέντων, αἱ Μοῦσαι δὲν ἐξεπατρίσθησαν πᾶσαι. Εὐθὺς ὡς ἐξελέχθη Πατριάρχης Γεώργιος ὁ Γεννάδιος, ἱδρυσεν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τὴν Πατριαρχικὴν σχολήν, σχολάρχην ἀναδείξας Ματθαῖον τὸν Καμαριώτην. Ἐκτοτε οἱ περιφανέστατοι τῶν ἐλλήνων λογίων καὶ κληρικῶν διηύθυναν τὴν Σχολὴν ταύτην ἢ ἐδίδασκαν ἐν αὐτῇ. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ Ἀπορρήτων (μέχρι τοῦ 1672), ὁ ἐκ Ρωσίου Διαμαντῆς πάππος πρὸς μητρὸς τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, (περὶ τὸ 1695) ὁ Ἡλίας Μηνιάτης (1704) Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις (1760) ὁ Κούμας (1814). Πᾶς διαπρέπων ἐπὶ παιδείᾳ ἐκαλεῖτο εἰς τὴν σχολὴν ταύτην, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1752 προσωυμεῖτο Ἀκαδημία. Ὁ πατριάρχης Διονύσιος ὁ Β' προσεκάλεσε τὸν ἐν Φερράρᾳ διδάσκοντα Μιχαὴλ Ἑρμόδωρον Λήσταρχον, ὁ δὲ Ῥάφαηλ ὁ Β' ἐπανειλημμένως ἐκάλεσεν ἐκ Ρώμης τὸν ἐκ Νάξου Φραγκῖσκον τὸν Κόκκον, ἀπειλήσας αὐτὸν ἐν περιπτώσει παρακοῆς διὰ τῶν ἀρῶν «αἱ τοῖς ἀπειθοῦσιν ἀπόκεινται»· ὁ Πατριάρχης Σαμουὴλ μετεκάλεσεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας τὸν μητροπολίτην Βιζύης Γεράσιμον, ἀναθεὶς αὐτῷ τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς. Οἱ διευθυνταὶ καὶ διδασκαλοὶ τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς ἐτιμῶντο διὰ μεγάλων ὀφικίων. Ὁ Καρσούλλης Βυζάντιος ἐτιμήθη διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου. Δωρόθεος ὁ Λέσβιος ἐγένετο πρωτοσύγκελος, ὁ δὲ ἐκ Θήρας Ἀζαρίας Σιγάλας μέγας Πριμηκίριος. Πολλοὶ ἀνυψοῦντο εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον. Ὁ ἐν Ῥώμῃ καὶ Παταβίῳ σπουδάσας Ἀθηναῖος Θεόφιλος ὁ Κορυδαλλεὺς μετὰ δεκαοκταετῇ εὐδόκιμον σχολαρχίαν προήχθη εἰς μητροπολίτην Ἀρτης, Καλλίνικος δ' ὁ Νάξιος μητροπολίτης Ἡρακλείας ἀναδειχθεὶς ἐξελέχθη εἰτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Γερμανὸς ὁ Λοκρὸς ἐγένετο μητροπολίτης Νύσσης. Ὁ ἐκ Χίου ἱερομόναχος Ναθαναὴλ Κλωνάρης ἀρχιερεὺς Ἀγχιάλου καὶ εἰτα Ἡρακλείας. Παναγιώτης ὁ Βυζάντιος γενόμενος μοναχὸς χειροτονήθη μητροπολίτης Εὐρίπου· ὁ δὲ Ἰωακείμ Ἀντιπάριος μητροπολίτης Ἀγχιάλου καὶ

εἶτα Κυζίκου. Ὁ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ σπουδάσας Δωρόθεος ὁ Πρώτος προήχθη εἰς μητροπολίτην Φιλαδελφείας, ἐξηκολούθησε δ' ἐπὶ διετίαν ἔτι διδάσκων ὁ Ἱερομόναχος Σαμουὴλ ὁ Κύπριος ἀνεδείχθη μητροπολίτης Προκοννήσου. Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ εἰκοσαετίαν ὁ ὁ μὲν Εὐστάθιος Κλεόβουλος ἐγένετο μητροπολίτης Καισαρείας, ὁ τιμῶν τὸν ὀρθόδοξον κληρὸν Φιλόθεος Βρυέννιος Σερρών καὶ εἶτα Νικομηδείας, ὁ δὲ Ἰωάννης Ἀναστασιάδης μητροπολίτης Καισαρείας.

Ὁ χαρακτήρ τῆς σχολῆς ἦτο φιλοσοφικός καὶ θεολογικός. Πόσον χρόνον διήρκει ἡ διδασκαλία δὲν εἶνε ἐπηκριθωμένον, ἀλλὰ βεβαίως πολλὰ ἔτη ἐδαπανῶντο εἰς διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ πεζογράφων ἦσαν οἱ χρόνοι δι' οὓς ἡ *γιαγιακοῦλα* τοῦ Ἠλίου Τανταλίδου λέγει :

Εἶχαμεν οἱ πρωτινοὶ
καὶ δασκάλους ξακουσμένους
ἦσαν λίγοι πλὴν τρανοὶ
κ' ἦσαν ἄνθρωποι τοῦ Γένους.
Γράμματα χριστιανικά,
γράψιμο μαργαριτάρι
καὶ γερὰ ἑλληνικά.

Μεγάλη κατεβάλλετο ἐπίσης ἐπιμέλεια περὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν θεολογικῶν συγγραμμάτων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐδιδάσκοντο δὲ καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου καὶ αἱ κωνικάι τομαί, ἡ ρητορική τοῦ Ἑρμογένους καὶ τὰ προγυμνάσματα τοῦ Ἀφθονίου.

* *

Ἄλλ' ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ μεθ' ὅλην τὴν περιωπὴν αὐτῆς κατετρώχετο ὑπὸ ἐνδείας. Ἦδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ὁ ἐκ Καστορίας Μανωλάκης διετήρει τὸ φιλοσοφικὸν τμήμα. Τῇ 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 1777 ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Σωρρόνιος εἰς ἐσχάτην πενίαν ἀφικομένης τῆς Σχολῆς ἐπῆλθε γενναῖος ἐπίκουρος καταβαλὼν μετὰ τῶν ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου 22,450 γρόσια.

Ἐν τῇ Turcograecia τοῦ Μαρτίνου Κρουσίου ἀναφέρεται ὅτι ὁ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΣ' αἰῶνος διδάσκαλος τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς Μανουὴλ ὁ Μαλαξὸς ἐδίδασκεν in parvula et misera casa. Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος παραστάντες ἐν σώματι οἱ διδάσκοντες πρὸ τοῦ Πατριάρχου ἐξέθηκον τὴν ἄκραν σαθρότητα τοῦ οἰκοδομήματος, ἡ δ' ἐκκλησία ἀνέφξε κατὰλογον συνδρομῶν πρὸς ἔγερσιν στερεοῦ καὶ εὐπροποῦς κτιρίου.

Τῷ 1804 τέλος ἐκ τῆς ἡρειπωμένης κατοικίας ἡ Πατριαρχικὴ Σχολὴ μετετέθη εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ὁχθὴν τοῦ Βοσπόρου, εἰς τὸ

ἐν Ἐπρᾷ Κρήνῃ (Κουροῦ Τσεσμέ) μέγαρον τοῦ αὐθέντου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ὅπερ ἡγοράσθη ἀντὶ ἀδρόῦ τιμήματος καταβληθέντος ὑπὸ τοῦ Κλήρου, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ αὐθέντου τῆς Μολδαυίας Δημητρίου Μουρούζη. Τότε δ' ἐπεκλήθη καὶ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ καὶ Μουσεῖον τοῦ Γένους.

Τὸ οἶκημα ἦτο περικαλλές. «Οὐδὲν ἄλλο καθίδρυμα τῆς Ἑλλάδος, ἔγραφεν ὁ Κούμας, δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτό. Οἶκος τοῦ διδασκάλου εὐρύχωρος καὶ λαμπρὸς πρὸς τὸν Βόσπορον ἐστραμμένος καὶ μετὰ φιλοκαλίας κεκοσμημένος· αὐλὴ πλατυτάτη μὲ κήπον καὶ πηγὰς καθαρωτάτου ὕδατος· οἰκήματα πολλὰ ἄντικρυ τῆς διδασκαλικῆς οἰκίας πρὸς κατοικίαν τῶν ἐν τῷ σχολείῳ ξένων μαθητῶν· βιβλιοθήκη ἀξιόλογος καὶ μισθὸς διδασκαλικὸς πλούσιος.»

Ἐν Ἐπρᾷ Κρήνῃ ἔμεινεν ἡ Μεγάλη Σχολὴ μέχρι τοῦ 1825, ὅτε ἐν τοῖς δεινοῖς χρόνοις τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος κατῆλθε πάλιν εἰς Φανάριον, παρὰ τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν, ὡς νεοσπὸς προσφύγων περίτρομος ὑπὸ τὴν μητρικὴν πτέρυγα τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου. Τῷ 1836, τῇ ἀρχεβουλίᾳ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου Ἀριστάρχου, μετετέθη πάλιν παρὰ τὸν Βόσπορον, ἀλλὰ τῷ 1849 ἐπανῆλθεν ὁριστικῶς εἰς Φανάριον, εἰς δύο τμήματα διηρημένη, τὴν Προκαταρκτικὴν Σχολὴν καὶ τὸ Γυμνάσιον.

* *

Ἡ Προκαταρκτικὴ Σχολὴ ἡ σχολὴ τοῦ Πάνου καλουμένη ἐκ τοῦ γέροντος Μικρασιάτου διδασκάλου ὅστις ἐπὶ εἰκοσαετίαν διηύθυνεν αὐτήν, ἔκειτο ἐν Φαναρίῳ, ἐν τῇ ἀγούσῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα στενωπῷ. Νομίζω ὅτι βλέπω ἀκόμη τὸ σαθρότατον ξύλινον οἰκοδόμημα εἰς ὃ εἶχον εἰσελθεῖ μόλις δεκαετὲς παιδίον, τῷ 1867. Ἡ αὐλὴ ἦτο μικρὰ καὶ ἀνώμαλος· κλίμαξ κατὰ τὸ ἡμισυ ξυλίνη ἦγεν εἰς τὸν ἄνω ὄροφον, ἐφ' οὗ ἔκειντο αἱ αἰθουσαι τῶν παραδόσεων· αἰθουσαι γυμναί, ἄνευ παραπετασμάτων, ἄνευ χαρτῶν, μὲ ἐν εἰκόνημα μόνον τοῦ Χριστοῦ, αἰθουσαι ἀποπνεύουσαι μελαγχολίαν. Ποσάκις ἐρρίγησα ἐπὶ τῶν πεπαλαιωμένων ἐκείνων θρανίων ! Κάτω, ἐν τῷ ἱσογαίῳ, αἰθουσα πεπιεσμένη ὑπὸ τῆς χαμηλῆς ὀροφῆς, σκοτεινὴ, ἄνευ ὕλων, πλήρης ἀραχνῶν ἔχουσα θρανία τινὰ κλονούμενα καὶ χωλὰ, τεθένητα εἰς ἀποστρατεῖαν, ἐχρησίμευε κατὰ τὸ βραχὺ διάλειμμα, ὡς μελετητήριον καὶ ἐστιατόριον, διότι οἱ μαθηταὶ ἐκ τῶν τεσσάρων ἄκρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενοι, ἔτρωγον ἐκεῖ προχείρως, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπιστρέψωσιν οἰκαδε. Ἰσόγεια ἐπίσης ἦσαν καὶ τρία δωμάτια, ἐν οἷς

εὑρίσκον ἄσυχον περὶ τοὺς δέκα δώδεκα πένη-
τες μαθηταί, παγεραί φωλεαὶ ἐνδείας, ἐν αἷς
ἐξενύκτιζον πρὸ ἀσθενοῦς λυχναρίου μορφῇ
ὠχραὶ καὶ ἀνακμικαί. Λιθίνη κλίμαξ ἔφερεν εἰς
ἄνδρην ἔχον τὴν πολυτέλειαν δύο τριῶν δέν-
δρων, ἐφ' οὗ ἔκειντο ἄλλα τρία δωμάτια ξενι-
ζόντα ὁμοίως ἀπόρους μαθητάς. Ὁ ἄνεμος ἐ-
γόγγυζε πενθίμως εἰς τὰ ἐτοιμώπρωτα γείσα
τοῦ Σχολείου· αἱ κέραμοι τῆς στέγης διέρρεον
ἐν καιρῷ βροχῆς· τὸ ἀσβεστόχρισμα τῶν τοί-
χων ἐξελεπίζετο ἀποκαλύπτον τὸ χρώμα τοῦ
πηλοῦ· αἱ σκωληκόδρωτοι σανίδες ἐθραύοντο ὑπὸ
τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ τὸ δάπεδον ἦτο
ἐμβαλωμένον ὡς ἔνδυμα πτωχοῦ.

Τὸ δὲ Γυμνάσιον ἔκειτο ὀλίγον περαιτέρω, ἐν
τῇ αὐτῇ ἀγυῖ, κατέναντι τῶν Πατριαρχείων.
Τὸ θλιβερόν ἐκεῖνο κτίριον ὁμοιάζε συγχρόνως
πρὸς μενδρεσὲν καὶ πρὸς κοινόδιον. Ἡ μία
πλευρὰ αὐτοῦ ἦτο λιθόκτιστος ἐκ πωρόδους
λίθου, ἡ δ' ἄλλη ξυλίνη δι' ἄμαυροῦ χρώματος
βεβαμμένη, οἷον εἰ πενθηφοροῦσα. Ἡ βαρεῖα λι-
θίνη οἰκοδομὴ διὰ τῶν κιγκλιδωτῶν παραθύρων
καὶ σιδηρῶν θυρῶν ὑπερήσπιζε τὴν ἐν αὐτῇ
βιβλιοθήκην, ἥτις ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου ἔφερε τὸ
ἔμβλημα: ΨΥΧΗΣ ΑΚΟΣ καὶ τὴν εἰκόνα
τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Νικηφόρου Θεοτόκη.

Ἡ ὀπισθία τῆς Σχολῆς πλευρὰ ὑπερέκειτο
τοῦ περιζωννύοντος τὸ Φανάριον παλαιοῦ βυ-
ζαντινοῦ τείχους, ὅπερ κατηρειπωμένον τότε
ἐχρησίμευεν εἰς τὸ νὰ ὑποβαστάζῃ ἐξώστας
τῶν οἰκιῶν, ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων δὲ ἐφ' ὧν ἀγω-
νισθῶς ἐφρουροῦν οἱ συναγωνισταὶ τοῦ Παλαιο-
λόγου ἠκούοντο οἱ δροσεροὶ γέλωτες τῶν ζωη-
ρῶν Φαναριωτῶν. Ἐκεῖθεν ἠνοίγετο διάφασίς
τις πρὸς τὸν Κεράτιον Κόλπον.

Καὶ τῆς Σχολῆς ταύτης τὰ δωμάτια ἦσαν
στενόχωρα, χαμηλά, μόλις δυνάμενα νὰ περι-
λάβωσι τοὺς μαθητάς, ὧν τινες ἴσταντο ὀρθοὶ
ἐν καιρῷ τοῦ μαθήματος· καὶ ἐνταῦθα οἱ τοί-
χοι ἀπετρίβοντο· ἄμαυραὶ κηλίδες ἐκ τῶν
διαρρεόντων ὑδάτων διέστιζον αὐτοὺς, καὶ
ῥωγαὶ ὡς ὅφεις περιελίσσοντο ἀπαίσια ἀπει-
λοῦσαι καταπτώσιν. Ὅτε ἠκούετο σφοδρὸς
τριγμὸς ἐπαγόνομεν ἐκ φρίκης. Ἡ δημοσιογρα-
φία ἐνίοτε ἐπεξήρχετο μετ' ἀγανακτήσεως κατὰ
τῆς τοιαύτης καταστάσεως, πρὸς παρηγορίαν
μας δὲ ἀνεγινώσκομεν ὅτι ἐκάστην στιγμὴν
ἐκινδυνεύομεν νὰ ταφῶμεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια.
Ἄλλοτε εἰσῆρχοντο οἱ ἔφοροι τῆς Σχολῆς μετὰ
τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὅπως ἐξετάσωσι εἰς ποίαν
κατάστασιν εὑρίσκετο ὁ ἀσθενής, καὶ παρα-
τείνωσιν, εἰ δυνατόν, τὰς στιγμὰς τῆς ἀγωνίας
του. Τὰ ῥαγίσματα ἐπεχρίνοντο ἐν σπουδῇ δι'
ἀσβέστου, στύλοι ἐτίθεντο πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ
κλίνοντος ὀρόφου. Ἀλλὰ τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν

τῆς Σχολῆς ἡμῶν δὲν ἀντελαμβανόμεθα διὰ
τῶν ὀφθαλμῶν μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ὠτῶν·
συχνάκις, κατὰ τὸ διάλειμμα, ἠκούομεν διαμαρ-
τυρίας καθηγητῶν ἀπαιτούντων τοὺς καθυστε-
ρουμένους μισθοὺς αὐτῶν, ἠκούομεν πραϋντικὰς
παρακελεύσεις καὶ παρακλήσεις τοῦ διευθυντοῦ
τῆς Σχολῆς, καὶ ἔκρηξιν ἀδημονίας καθηγητοῦ
τινος. «Κάμετέ μου τοὺς δρόμους ἐλευθέρους·
εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὸ σπίτι μου·
πολιορκοῦμαι ἀπὸ τὸν ἀρτοπώλην, τὸν κρεπω-
λην, τὸν λαχανοπώλην!» Καὶ ἄλλου: — Δὲν
ἔχω νὰ φάγω! σὰς βεβαιῶ δὲν ἔχω νὰ φάγω!
ἀπὸ ἐξ μηνῶν ζῶ μὲ πίστωσιν!..

Διεδίδετο δὲ ἁορίστως ὅτι ἡ Σχολὴ θὰ παύ-
σῃ λειτουργοῦσα· πρὸς συντήρησίν της δ' ἐγί-
νοντο ἐσπευσμένως ἔρανοι, καὶ περιεφέρετο δι-
σκος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὑπὸ τῶν μαθητῶν, καὶ
συνελέγοντο κερμάτια καὶ συνίστατο ἡ ἀδελφό-
της *Ξηροκρήνη* πρὸς εὔρεσιν πόρων!..

* *

Ὅτε ἡ Κίρκη ἀνοίξασα τὰς θύρας τοῦ συ-
φεοῦ ἐξήλασε τοὺς ἐταίρους τοῦ Ὀδυσσεῶς
«σιάλοισιν ἐοικότας ἐννέωροισιν» καὶ ἀφ' οὗ
προσῆλειψεν ἕκαστον διὰ τοῦ ἀντιφαρμάκου.

τῶν δ' ἐκ μὲν μελέων τρίχες ἔρρεον, ἃς πρὶν ἔφυσεν
φάρμακον οὐλόμενον
ἄνδρες δ' ὅψ' ἐγένοντο νεώτεροι ἢ πάρος ἦσαν
καὶ πολὺ καλλίονες καὶ μείζονες εἰσράσασθαι,

ὅτε ἡ Βασιλοπούλα τοῦ παραμυθίου ἀπεξεδύθη
τὸ εἰδεχθὲς αὐτῆς τριχωτὸν περίβλημα μετὰ
τῆς ἐπ' αὐτῆς βαρυνούσης ἀράς καὶ ἀνέθορεν
ἀπαστράπτουσα ἐκ καλλονῆς, προεικόνιζον πι-
στῶς τὴν μεταμόρφωσιν τῆς Μεγάλης τοῦ Γέ-
νους Σχολῆς. Ἡ αἰῶνας διαρκέσασα ἀρὰ ἔλη-
ξεν, ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ ἡ Σχολὴ
τοῦ Γένους ἀπὸ τῶν ὑγρῶν τραγῶν ἐν αἷς ἐκυ-
λίετο ἐγκατέστη εἰς περικαλλέστατον μέγαρον
τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1882.

Τῇ ἀρχεβουλίᾳ τοῦ πρώην Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχοῦ Ἰωακείμ τοῦ Γ' καὶ τῇ γενναιοδωρίᾳ
τοῦ Γεωργίου Ζαρίφη καὶ Ἀνανίου Βατοπεδι-
νοῦ, συγχρηγοούντων τοῦ Γ. Κορωνιοῦ, καὶ
Σ. Ζαφειροπούλου, ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας θέσεως
τοῦ Φαναρίου, ἐπὶ τοῦ πέμπτου δικορύφου λό-
φου τῆς Κωνσταντινουπόλεως

. . . Ὑπερεφές, εὐδμητον μέγα θαῦμα ἰδέσθαι
Ἰδρυταὶ σεμναῖς Πιερσίσι τέμενος.
Ξεῖνοι ἄρ' οὐκέθ' ἐν οἷον ἐν Ἐπταλόφῳ μετόπισθε,
Δοῖα δ' ἀγίσσονται τῆς σοφίας τεμένη. .

Τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα κατὰ τὸν βυ-
ζαντινὸν ῥυθμὸν ἀνεγερθὲν, κατὰ τὸ σχέδιον
τοῦ ὁμογενοῦς ἀρχιτέκτονος κ. Κ. Δημάδη ἔχει

τοξοειδές επίμηκες σχῆμα ἕνεκα τοῦ γηπέδου, σχηματίζοντος πολύγωνον ἀκανόνιστον.

Ἡ parvula et misera casa τοῦ γέροντος Μαλαξοῦ φιλοξενούσα ὑπὲρ τοὺς 700 φοιτητάς περιέχει νῦν·

8 αἰθούσας παραδόσεων τακτικῶν ἐπὶ 1000 πῆχ. τετρ.

1 αἰθουσαν διὰ τὸ μάθημα τῆς ἱχνογραφίας ἐπὶ 300 π. τ.

1 αἰθουσαν διὰ τὸ μάθημα τῆς χημείας καὶ τῆς φυσικῆς ἐπὶ 250 π. τ.

1 αἰθουσαν δι' ὄργανοθήκην ἐπὶ 200 π. τ.

1 αἰθουσαν διὰ βιβλιοθήκην ἐπὶ 300 π. τ.

1 αἰθουσαν τελετῶν ἐπὶ 500 π. τ.

1 αἰθουσαν δι' Ἐφορεῖον ἐπὶ 160 π. τ.

1 αἰθουσαν ἐν τῷ πύργῳ δι' ἀποθήκην ὕδατος ἐπὶ 160 π. τ.

1 αἰθουσαν πρὸς παρατηρήσεις τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ 160 π. τ.

1 δωμάτιον δι' ἀναγνώστηριον

1 δωμάτιον διὰ χημεῖον

2 δωμάτια διὰ μουσεῖον φυσικῆς ἱστορίας

2 δωμάτια διὰ τὴν Σχολαρχίαν.

Τὴν δ' ὅλην οἰκοδομὴν περιστέφει ὡς διὰ λαμπροῦ στέμματος ἡ περικαλλὲς κορωνὶς τοῦ Τρούλλου ἢ Ἀστεροσκοπεῖου περιζωννυμένου ὑπὸ ὠραιοτάτων πυργωτῶν ἐξωστῶν.

* *

"Οτε ἤμην μαθητὴς τῆς ἐν Φαναρίῳ Σχολῆς ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς προσωποποίησιν τῆς τύχης τοῦ Γένους, ὑφισταμένην μακραίωνας ἐξευτελισμοὺς ὡς ἐκεῖνο καὶ ὀδυνηρὰ καταφρόνια· αἱ δ' ἀπὸ τῶν τοίχων τῶν ἀποκέντρων ἰσογαίων αὐτῆς δωματίων στάζουσαι σταγόνες μοι ἐφαίνοντο ὡς δάκρυα τῆς σκλαβιάς, χυνόμενα ἐν σιγῇ καὶ κρυφίως. "Ἦδη ἡ Σχολὴ ἀνορθοῦται μεγάλη καὶ εὐτυχής. "Ω! ἂν ἡ τύχη τῆς Σχολῆς προεσήμαινε τὴν τύχην τοῦ Γένους;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΑΝΗΣ

ΣΤΡΕΒΛΩΘΕΙΣΑ ΥΠΑΡΞΙΣ

Διήγημα.

[Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ Rudolph Lindau]

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Ὁ πατὴρ μου κατεπλάγη, ὅτε τῷ ἀνήγγειλα τοὺς ἄρραβῶνάς μου μετὰ τὴν κόμησάν Σωσάναν Σ. καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μοῦ δώσῃ τὴν συναίνεσίν του διὰ τὸν γάμον μου. Κατ' ἀρχὰς ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα ὡς ἀστείμνόν, καὶ δὲν ἤθελε νὰ λάβῃ σπουδαίως ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπόθεσιν. "Οτε ὁμως τοῦ εἶπα· «Πατέρα, ἂν μ' ἐμποδί-

σης νὰ νυμφευθῶ τὴν Σωσάναν, θ' ἀποθάνω ἀπὸ τὴν λύπην μου ἢ θ' αὐτοκτονήσω ἀπὸ ἀπελπισίαν,» κατέπεσε μετὰ στεναγμοὺς καὶ θρήνους εἰς ἐν κάθισμα, καὶ ἀνεφώνησεν ἐπανειλημμένως· «Ἄχ! διὰ τί σ' ἀφῆκα ἀνεπιτήρητον! Δυστυχὴς ἐγώ!»

Προσεπάθησε νὰ με μεταπεισῇ διὰ τρυφερῶν καὶ φιλικῶν λόγων· «Παραίτησε τὴν γυναῖκα! μ' ἔλεγε. Ἀρῇ, κάμε τὸ πρὸς χάριν τοῦ γέροντος πατρός σου. Κάμνεις καὶ τοὺς δύο μας δυστυχεῖς, ἐπιμένων εἰς τὸν σκοπὸν σου.»

Ἄλλ' ἐγὼ ἤμην ἀμετάπειστος. Ἡ γυνὴ ἐκείνη μ' εἶχε ποτίσει φίλτρον, τὸ ὁποῖον ἐσκότιζε τὴν διανοίαν μου, καὶ ὅλοι τοῦ πατρός μου αἱ παρακλήσεις, τὸν ὁποῖον τόσον ἐγκαρδίως ἠγάπων, μετὰ συνεκίνουν τόσον ὅσον ἤθελον συγκινήσει λίθον.

— Ἡ ζωὴ μου καὶ ἡ εὐτυχία μου, εἶπον, κρέμεται ἀπὸ τὴν Σωσάναν. Ἄν με χωρίσης ἀπ' αὐτήν, κατεστράφη.

Πολλὰς ἀκόμη ἐβδομάδας ἀντέστη ὁ πατὴρ μου. Ἐπειτα, ὅτε εἶδε πῶς με κατέτηκεν ἡ ἔξαψις καὶ ὁ ἐρωτικὸς πόνος, ἔδωκε τέλος τὴν συναίνεσίν του. Τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου ὑπεγράφη εἰς Ρώμην. Ἡ Σωσάνα ὠργίσθη διὰ μερικoὺς ὅρους του, τοὺς ὁποῖους εἶχε θέσει ὁ πατὴρ μου, καὶ οἱ ὁποῖοι καθίσταν ἀδύνατον καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς ἐμέ νὰ διαθίσωμεν, ἐκτὸς μικροῦ μόνον μέρους, τὰ κεφάλαια, ἅτινα περιήρχοντο εἰς ἐμέ μετὰ θάνατον τοῦ πατρός μου. Τοὺς ὁρους αὐτοὺς ἐθεώρησεν ὡς ἐνδειξὴν προσβλητικῆς δυσπιστίας, μετεχειρίσθη δ' ὅλην μου τὴν ἐυγλωττίαν διὰ νὰ τὴν καθησυχάσω.

— Τί πειράζει αὐτό; τῆς εἶπα. Ἄς εἶνε δύσπιστος ὁ πατὴρ μου. Δὲν ἠξεύρεις, ὅτι ἐγὼ σοῦ εἶμαι ἀφωσιωμένος ψυχῇ καὶ σώματι;

Μ' ἐκύτταξε τότε μετὰ περιέργον βλέμμα, ἐγέλασε, καὶ μ' ἐκτύπησεν ἐπὶ τῆς παρειᾶς, ὡς ἂν ἤμην παιδίον.

— Καλὰ, Ἀρῇ, εἶπεν· ἄς εἶνε. Κ' ἐγὼ πιστεύω νὰ συνεννοηθῶμεν οἱ δύο.

Μετ' ὀλίγον ἐνυμφεύθημεν, κ' εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον ὠδήγησα τὴν νέαν καὶ ὠραίαν γυναῖκά μου εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν μου, ὅπου ἐμελλε τοῦ λοιποῦ νὰ ἔχῃ πατρίδα.

"Οτε ὁ κ. Κλάσεν ἐφθασεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἱστορίας του, ἠγέρθη βραδέως καὶ ἔκρουσεν ἐμφαντικῶς καὶ ἐπανειλημμένως τὴν τράπεζαν διὰ τοῦ μεσαίου δακτύλου τῆς δεξιᾶς του χειρός. Εἶτα δὲ ἠτένισεν ἐπ' ἐμέ τοσοῦτον ὀξύ τὸ βλέμμα του, ὥστε με κατέλαβε δυσάρεστόν τι συναίσθημα καὶ ἐψιθύρισε μυστηριωδῶς·

— Μὲ εἶχε ποτίσει φίλτρον. . . τὸν πατέρα μου αὐτὴ τὸν ἐφόνευσε. . . τὸν ἐφαρμάκνευσε. Ἐγνώριζεν ὅλας τὰς καταχθονίους τέχνας.

Προσεῖδα ἐκπληκτος τὸν Κ. Κλάσεν. Ἀ-